

Hrušky

Sourozenecké etudy

Alexej Sevruck

První dějství

Před chalupou na dvorku postávají starší muž a žena, zabraní do hovoru. Kolem nich pobíhají malé děti – holka a kluk. Muž a žena je střídavě (několikrát) posílají pryč nebo přivolávají k sobě. Občas je za scénou slyšet dětský smích, vrískot, lomoz a dupání. Pod lavičkou stojí letlampa. Na konci scény stojí strom.

M: Zdálo se mi, že tam není. Že v té rakvi je někdo jiný.

Ž: Prosím tě. A kdo by tam tak asi byl?

M: Zdálo se mi, že nějací ničemové tu rakev otevřeli, vyhodili z ní mého syna a dali tam mrtvolu někoho úplně jiného. Že tam teď leží někdo cizí. *(Muž si pěstí utírá oči)* Tak jsem si půjčil letlampu, že tu rakev otevřu. Tamhle stojí. Udělám to přímo tady, v garáži, až ho přivezou.

Ž: Prosím tě, neblázni. Převáželi ho letadlem, byl v úschovně na letišti, teď ho vezou autobusem sem k nám. Je léto. Víš, jak asi teď vypadá? A co na to řeknou lidi?

M: Je mi jedno, co na to řeknou lidi. Přece jsou různé možnosti. Obložíme ho kopřivami, no. Pokud tam je skutečně můj syn.

Ž: Neblbni, Zachare. Určitě je to kvalitní rakev z pozinkovaného plechu, je neprodyšně zapečetěná, sám uvidíš. V takových rakvích posílají naše chlapce až z Afghánistánu. Z Kandaháru, z Bagramu. Kdo by se tam tak asi dobýval? Řekni mi, proč by se někdo dobýval do nedobytného trezoru, ve kterém leží mrtvola? Aby co? Aby tam dal koho? A proč by to někdo dělal?

M: Já nevím, Marie. Nic mi nedává smysl. Proč zrovna on? Proč zrovna já pohřbívám svého syna?

Ž: Jo, bratře, nikdo nezná boží záměr. Ty víš, že s tebou soucítím jako nikdo jiný. Ale nešil. Pokus se z toho nezešilet. Člověk by si měl zachovat soudnost.

M: *(zdá se, jako by ji neposlouchal, mluví a dívá se do prázdna)* Mé jediné dítě. Nejlepší žák ve třídě. Sám jsem ho učil. Pak přijímačky v Kyjevě. Víš, jakou jsme měli s Halynou radost? Pak obhájil kandidátskou disertaci. Jel na tu

konferenci. NA MEZINÁRODNÍ VĚDECKOU KONFERENCI AŽ DO SOFIE! Kdo to kdy viděl! Kdo z nás se kdy podíval do zahraničí, sestro?

Ž: Něco dokázal. Něčeho dosáhl. Podíval se do světa. Nechal po sobě děti. To není špatný. Co chceš víc? Byl to správný kluk. Dobrý syn.

M: Chápeš, kolik toho ještě mohl dokázat? Mezinárodně uznávaný fyzik a takhle skončil. Kdyby aspoň chlastal. Nebo kouřil... On se Valera rád napil, což o to. Když byla příležitost. Jako každý chlap. Ale nijak to nepřeháněl, to dá rozum. Takhle jsem ho vychoval. Tak i tehdy, v té Sofii, řekl prý svým kolegům, že mu není dobře a šel na hotel. Tam si dal sprchu, zalezl do postele a už nevstal. Prasklo mu srdce. Prý ho našli zabaleného v hotelové osušce. Takové hoře. Takové neštěstí.

Ž: *(volá na děti, které pobíhají na dvorku)* Děti! Uklidněte se! Pojd'te si sem sednout! *(na muže)* Pohrbíte ho tady?

M: Jo. Vedle Halyny. Ještě tam zbyde místo i pro mě.

Ž: Nepředbíhej. Máš tuhý kořínek.

M: Bože, Marie, kdybys tak věděla, jaké to je, přežít všechny kolem.

Ž: Máš skvělá vnoučata, máš proč žít. Ostatně já o smrti taky něco vím.

M: Už mě nic netěší. Vyřídím si poslední věci, přepíšu chalupu na vnuky a děj se vůle Boží.

Ž: Na tržnici se dnes po tobě ptali. Ta paní, co prodává košťata a výrobky ze dřeva, taková macatá blondýnka s trvalou. Prý kdy zase přijdeš. Že tě tam dlouho neviděla. Tak si myslím, Zachare, že se o tebe ženské pořád ještě zajímají.

M: Dej mi s tím pokoj, Marie. Já už nic nechci. Už ani ty hrušky mi nepřinášejí potěšení. Přitom se jich letos tolik urodilo.

Ž: Nelítají ti na ně vrány? Mně strašně, jak mám tu hrušku vprostřed zahrady.

M: Vrány ani ne. Dal jsem tam nějaké kožešiny. Kožešinovou čepici a liščí límec po Halyně. Tak z toho mají strach. Ale jinak spousta hrušek popadá a potluče se. Žerou je vosy.

Ž: No vidíš, čepice. Taky bych tam mohla dát nějakou starou. Mám jednu takovou, už ani nevím, kdo mi ji přivezl. Zdálky fakt vypadá jako nějaká kočka.

M: Dej ji na větev, ať je dobře vidět.

Ž: Zkusit to můžu, což o to. Ale mně na ně zas chodí kluci ze sousedství. Slétnou se na hrušeň dočista jak špačci. A ty nějaká čepice sotva zažene.

M: To je fakt. Leda že bys tam na ně počíhala s nějakým klackem.

Ž: To ne. Ze mě je špatný strašák, kdepak. Byla bych jim tak akorát k smíchu. A ještě bych tím klackem schytala já. Dostala bych po hlavě a už bych nevstala.

M: Ale jdi ty. Seřvala bys je jednou, podruhé, pak by je to přestalo bavit.

Ž: Jo, to bych byla jak ta stará bláznivka, Palamarčuková.

M: Hm. A co je s ní?

Ž: Tys to neslyšel?

M: Nevím. Taky občas něco vynese na tržnici.

Ž: Někdo ji v tom jejím sadu slyšel, jak si v noci povídá...

M: Sama se sebou, jo? Nebo se stromy?

Ž: No to ani ne. Ona je slepá jako patrona, žejo. A v noci tam chodí hlídat ty svoje stromy. Nejspíš s klackem. A jak zafouká, asi má pocit, že jí někdo na ty hrušně leze.

M: Hm, a co teda říká?

Ž: Říká: Všechno vidím! Kam si myslíš, že jdeš!

M: Takhle to vykřikuje?

Ž: No. Dočista se zbláznila. Nějaký stihomam, či co.

M: A kdo ti to říkal?

Ž: Lidi si o tom povídají... Mně to říkal kmotr. Šel takhle navečer někam po svých pochůzkách, procházel podél jejího plotu. Pak zafoukal vítr, hrušky začaly padat na zem, úplně to tam za tím plotem dunělo, jak při bombardování. A do toho se ozval hlas Palamarčukové: Všechno vidím! Kam si myslíš, že jdeš!

M: Jo, kdo s čím zachází, jak se říká.

Ž: On kmotr si nejdřív myslel, že řve na něj. Protože široko daleko nikdo jiný nebyl. Tak nakoukl škvírou mezi latěmi. A ta bába tam stála, ve dvoře, protože hlouběji do sadu se neodvažovala, to dá rozum. Civěla do šera, opřená o hůl. A hulákala, jako kdyby byla opilá: Šupito presto slez z toho stromu! Všecko vidím!

M: Ona si možná fakt ráda přihne. Kdo by se jí divil? Taky to neměla lehké. Strašný život!

Ž: No jo, jenže jak to pak vypadá? Má to zapotřebí, takovou ostudu na stará kolena. Před lidmi?

M: Tak to zas prrr. Bránit svůj majetek snad není ostuda, to se doufám ještě smí.

Ž: Jo, jenže bránit před kým? Před duchy? Kdo je zvědavý na ty její scvrklé padavky.

M: Všichni žijeme s duchy. Mezi mrtvými už máme víc známých než mezi živými.

Ž: Já teda nechci dopadnout jako Palamarčuková.

M: Zase se mi zdálo o Raje.

Ž: To ať mi raději všechny ty hrušky oberou, než abych tropila ostudu.

M: Představ si to, byly tam obě, s Haljou.

Ž: Obě tvoje ženy? A rozuměly si?

M: Ony si nemají navzájem co vyčítat. Nic si nedluží.

Ž: No jen jestli...

M: Šly po takové polní cestě. Kolem se vlní lány zralé pšenice. Slunce už se chýlí k západu. A já se je snažím dohnat. A nemůžu! Nestačím jim! Ať sebevíc zrychluju, pořád vidím jenom jejich záda.

Ž: To je zvláštní... Ono se někdy člověku zdají takové podivnosti, že se v tom nevyzná ani pop, ani felčar.

M: Ale řeknu ti, sestro, to ti byl krásný sen. Až na ten stesk. Ten šílený svíravý stesk. Mám je na dosah, obě. Ale nemůžu se jich dotknout. Už mi nepatří.

Ž: Jistě že ti nepatří. Nikdy ti nepatřily.

M: Já to nemyslím nějak majetnicky.

Ž: Jsou holt na pravdě Boží. Ty už patří do jiného světa.

M: A ony jako kdyby tušily, že jdu za nimi. Obě se na mě otočily. Usmály se. Takové svíravé teplo se mi rozlilo po celém těle. A pak jsem se probudil.

Ž: No a říkaly ti něco?

M: Ne, to neříkaly. Jen se držely za ruce. A smály se.

Ž: No jistě. Oni nikdy nemluví. Jen koukají vytřeštěnými očima. Nanejvýš se záhadně usmívají. Ti už to vědí všechno.

M: Tak si myslím, že jak ony šly napřed a já za nimi, tak už tady taky asi moc dlouho nepobudu.

Ž: Nikdo neví dne ani hodiny.

M: Ale já se ti na to už pomalu začínám těšit. Až se s nimi znovu setkám. Se svými děvčaty. Se synem.

Ž: Nikdo nezná Boží záměry. Budeš žít, kolik bude třeba.

M: To slunce. Ta polňačka. Zralé klasy. Širé lány, kam jen oko dohlédne. A moje dvě ženy. Víc jsem jich neměl, ať mi Pánbůh odpustí.

Ž: Žádný smrtelník nezná, co je napsáno v Božích knihách. A že tam stojí datum tvého narození i datum tvojí smrti, na to můžeš vzít jed.

M: Cvrkání koníků. Vůně svícele a pelyňku. A ten svíravý pocit. Tohle musel být ráj...

Ž: Ráj si člověk musí zasloužit. Vyprosit. A vůbec. I když se tam setkáme se svými blízkými, budeme jiní. Oni taky budou jiní, přeměnění. Možná se tam ani navzájem nepoznáme.

M: Ale já jsem je viděl. Byly jako živé. Halka docela jako v mládí, když jsem si ji přivedl do chalupy. I Raja. Taková jako tehdy, když jsem ji nechal, tady, u vás.

Ž: Jo. Tys to měl dobré. Předvolali si vás a stáhli do týlu. A nám jsi nechal tu svoji Židovku, s odpuštěním. V poloprázdném městě nechaném na pospas postupujícím Němcům.

M: Co jsem měl dělat? Nikoho jiného už tehdy neměla. Myslel jsem, že se o ni postaráte.

Ž: *(k dětem)* Děti, běžte si zase chvíli hrát, jo?

M: Její rodina zůstala ve Vinnyci, vždyť víš. A to byla chyba. Všechny je tam postříleli. Rodiče, bratry, sestry. Všechny.

Ž: Byla nemocná, bratře. Nešlo s tím nic dělat.

M: Šlo – nešlo... Měla jít do nemocnice. Měla dostat antibiotika.

Ž: Jenže jaká nemocnice, když tu byl všude samý fricek? Jaká antibiotika, když všechno jen pro potřeby fronty?

M: Ale vždyť já vím. Mně se nemusíš ospravedlňovat.

Ž: Víš hovno, Zachare.

M: Tak dobře, promiň, vím hovno.

Ž: Ty nevíš, jaké to bylo.

Pauza

Ž: Možná to tak bylo lepší. Kolem byli vlasovci. Víš, co dělali se Židy, když je chytli?

M: Snad máš pravdu, Marie.

Žena se odmlčí.

Muž zmizí ve dveřích hospodářského stavení a vrátí se se dvěma velkými hruškami. Jsou otlučené a pod'obané od vos.

M: Hele, hrušky. *(K dětem)* Pojd'te sem, dětičky. Tady máte. Vezměte si. Jsou možná trochu otlučené, ale to se dá odkrájet. Jsou slad'oučké, uvidíte.

Děti si pochybovačně prohlížejí přinesené hrušky.

M: Tady máte nuž. No tak, nestyďte se! Dejte si! Babička vám jistě ráda pomůže.

Ž: My už asi půjdeme.

M: Už? Vždyť jste tu teprve chvílku. Ani jste si tu moc nepobyli.

Ž: Zašli jsme jen na skok, cestou z tržnice. Říkala jsem si, jak se asi máš.

M: Je to hrozné, Marie, jako by mě pohřbili zaživa.

Ž: Cítím s tebou, bratře.

M: Takže říkáš rakev neotevírat?

Ž: To rozhodně ne. Nepřinese ti to klid, fakt. Věř mi.

M: No jo, tak to zatím uklidím. *(Popadne letlampu).*

Ž: Brzy se uvidíme. Drž se tady, Zachare.

M: Brzy na viděnou, Marie.

Muž odchází a pohupuje letlampou. Žena s dětmi ho chvíli pozorují, pak odcházejí opačným směrem. Cestou se zastaví pod stromem. Je to hrušeň. Žena zuřivě utrhne několik velkých napůl zralých hrušek a postupně je nutí střídavě oběma dětem, které jsou poněkud překvapeny babiččíným počínáním. Mezi trháním a rozdáváním pronáší následující monolog.

Ž: Jen si berte, děti. Viděly jste, co vám ten dědek přinesl? Nějakou shnilotinu! Fujtajbl. Ten skrblík stará! Ani smutek v něm nevykřesal nějakou tu špetku velkorysosti. Má tady hrušek, že by s nimi mohl dláždit ulice, ale pro moje děti je mu jich škoda. Pro děti, a teď už i pro vnuky. Berte si, dětičky. To snad ani není hřích, to je spravedlnost. A pokud je to hřích, tak si ho klidně vezmu na sebe, odpusť mi pámbu.

Druhé dějství

Panelákový byt. Za oknem je vidět koruna vysoké staré hrušně, střechy domků, zalesněné kopce. U stolu sedí kluk a holka, cca 13–15 let. Nudí se u úkolů, koukají z okna, povídají si.

H: Tyjo, vidíš ty hrušky?

K: A co jako?

H: Nedělej, že se ti nelíběj.

K: Normální hrušky.

H: Jako, dala bych si. To jsou pořád samý těstoviny s kečupem. A párky.

K: No to jo. To je voprůz.

H: Kdy jsi naposledy měl hrušku? Nevíš, co? Já taky ne.

K: Ale tak občas máme jabka...

H: Jo a taky houby. Ty jsou zdarma. Jsou z lesa.

Pauza.

H: Podívej, jaký jsou. Tak akorát. Pěkně zralý. Babí léto se na nich podepsalo.

K: No tak si pro ně běž, když chceš.

H: Blázníš? V těchhle hadrech nikam nepůjdu. A nejsem ani nalíčená.

K: Prosím tě, ségro. Kdo je tam tak asi na tebe zvědavej.

H: Podívej, co je tam harantů.

K: No a co jako?

H: To je trapný.

K: Ty se jich snad bojíš?

H: A ty se jich snad nebojíš.

K: Hm. Máš recht, je to trapný.

H: Hele toho špekouna! Jak si nabral plnou náruč a hází s nima po ostatních.

K: Tak ten je krutej!...

H: Debil...

Pauza.

K: Třeba nejsou dobrý.

H: Ale jsou. Koukej, jak se rozprsknou, úplně se rozlítnou. A ty šťávy kolem, že to voní až sem. Vosy to taky cejtěj. Láká je to.

K: No jo. Dobrou hrušku poznám na dálku. Tyhle jsou načervenalý.

H: Jako nevěsta v předtuše svatební noci.

K: Haha, kam ty na to chodíš.

H: Kdybys četl, tak bys taky nebyl tak blbej.

K: Simtě. Knihy jsou pro šprty.

H: No jo, já zapomněla, že už jsi jednu četl.

K: Četl, ale nějak to nedopadlo. Chyběl tomu konec. Dodnes nevím, jak to tehdy skončilo. Pěkně na prd.

H: Podle mě to vzdáváš moc rychle. Mohli bychom tam jít spolu.

K: Spolu s tebou, jo? Tak to určitě.

H: Se tě neprosím.

Pauza.

H: Třeba pro ně půjde babka.

K: Jak to mluvíš?

H: A co jako?

K: Jak babka? Snad babička?

H: No dobře. Tak teda *bábička*.

K: Je to stará žena a zaslouží si trochu úcty, nemyslíš?

H: Jo aha. Úcty. Já zapomněla, že jsi její mazánek. Jasný, že se jí budeš zastávat.

K: Drž hubu!

H: A ty otevři oči. Dyt' tady každýho jenom prudí. Všichni jí tu mají plný brejle. Jen se tu zmateně motá, do všeho kέρuje, všechno ví nejlíp. A pořád je nám za zadkem. Ta naše poslední Čechoslovačka.

K: Bez ní bychom tady nebyli.

H: Nikdo se jí neprosil, aby se obětovala. Já teda rozhodně ne.

K: Nevíš, co říkáš.

H: Ale vím. Hraje si tu na oběť, a jak jí všichni ubližujeme tím, že žijeme. Přitom mně se na rozdíl od ní nikdo neptal, jestli do nějaký emigrace vůbec chci.

K: No to by to dopadlo! Jsi malá a blbá, proto se tě nikdo na nic neptal.

H: A tebe snad jo, ty chytráku?

K: Ne.

H: No tak vidíš! Co ty vůbec víš o životě?

K: Víc, než bys řekla.

H: Tak víš co? Jestli jsi fakt tak chytřej, tak tam běž a přines nám pár těch hrušek.

K: To tak.

H: Tak buď zticha.

Přichází babička. Na hlavě má šátek, v rukou koš se smetím.

B: Děti, kdo půjde ven se smetím?

H: Nejsme děti.

B: Pro mě vždycky dětmi budete.

K: Děti ale se smetím chodit nemůžou.

B: To jsem si mohla myslet.

H: Na to jsou tu zákony, víš, babi. Zneužívání dětský práce.

B: Zato chytří jste až až.

K: Však máme bejt po kom.

B: Podívejte se, co je tam hrušek. Určitě by nikomu nevadilo, kdybyste si jich pár vzali.

H: Ale babí, jsme na Západě. Tady se ctí soukromej majetek.

B: Ty hrušky nikomu nepatří. Nejsou ničí.

K: To není možný. Tady je všechno něčí.

B: Vím to. Jsou po Němcích. Jejich majitele odsunuli ještě po válce. Teď nejsou ničí.

H: Jo? A kdes to vzala?

B: Říkala to paní Pilnayová, naše sousedka. Potkala jsem ji na chodbě.

H: A hele, babička si tady našla kamarádku. To se podívejme...

B: Moji kamarádi zůstali tam, to dobře víte. Tady každý den pláču steskem.

H: Tebe se aspoň zeptali, jestli sem chceš. To mně to jednoduše oznámili: stěhujeme se do Česka.

B: A je ti tu snad špatně?

H: Taky jsem tam nechala všechny kamarády, víš?

B: No vidíš, tak to bys taky mohla jít se smetím a u toho se s někým skamarádit.

H: Ale babí, to je trapný. Běž tam radši ty.

K: Princezna se bojí, že bez make-upu se jí tam budou smát.

H: Musela bych se aspoň převlíct do něčeho normálního. Kdybych tak ještě měla něco normálního.

B: No a co já? Taky tam chodím tak, jak jsem doma.

H: Ale ty můžeš, babí, vždyť už jsi stará.

B: Taky jednou budeš stará, nemysli si. Pak možná budeš litovat, jak teď se mnou mluvíš. Ale to už bude pozdě.

H: Babičko, že ty jsi panna?

Pauza.

B: Já jsem bába.

Smích.

B: Ještě nějaké vtipné otázky?

H: Ale ne! Já myslela podle zvěrokruhu. Takhle reagují typický Panny.

B: Já na takové věci nevěřím. Je to samé tmářství.

K: Ale vždyť ty sama se modlíš.

B: Věřím v Hospodina, našeho Pána Ježíše Krista. To je rozdíl.

K: To bych ani neřekl.

B: Tak abys věděl, holomku, možná ty moje modlitby nás tady všechny ještě drží při životě.

K: Povídali, že mu hráli.

B: Co, kdybys nechal toho bohapustého žvanění a raději šel s tím smetím?

K: To mi tak scházelo.

H: Mladej pán má strach, že tam venku dostane na prdel.

K: Posledně mi nadávali do cizinců.

B: Nadávky nebolí. Navíc přeci jsi cizinec.

K: Řvali na mě: vrať se do Ruska, ty Gottwalde. Do Ruska, chápeš?

B: Prosím tě. Nenecháš se přeci zastrašit nějakými hlupáky.

K: Co bude příště? Ještě nás tady všechny zlynčujou.

B: Nermaluj čerta na zeď.

K: Pěkně nás tu všechny oběsej na tý hrušce po Němcích. A určitě nebudeme první, kdo tam bude viset.

B: To se poddá, uvidíš. Není to tu tak zlé.

H: Tobě se to řekne, babi. Ty už tu dlouho nebudeš. Ale my tady budem muset žít celej život.

B: Nikdo neví, kdy nastane jeho hodina.

K: Jak jako – hodina?

H: To jakože nějaká hodina s velkým H?

K: Jakože každej si užije svoji hodinu slávy, nebo tak?

H: V tvém případě spíš hanby...

K: Spíš v tvém...

B: Nikdo neví, kdy si ho k sobě Hospodin povolá.

H: Aha! Chceš tím říct, že nikdo neví, kdy natáhne bačkory? (*Na kluka*) Babička mluví o smrti. V metaforách a v jinotajích.

B: Ale kdepak jinotaje. Všichni jednou uslyšíme volání Hospodinovo. Ale to už bude pozdě činit pokání a odprošovat za své hříchy.

K: Blbost. Člověk prostě umře a pak už nic. Sežerou ho červi.

B: Nerouhej se. Pokud nás tu Hospodin nechává, tady, na tomto světě, pak s námi ještě má nějaký záměr.

K: Jasně, babi. Eat, shit and die.

B: A nemluv na mě německy! Sice tomu nerozumím, ale cítím, že to je nějaké rouhání.

H: To je anglicky, babi.

B: To jste mě zase vytočili, vy darebáci! Úplně cítím, jak mi stoupá tlak.

H: Vypadáš celkem v pohodě...

B: Jdu, musím se projít.

H: Hm, jdi. Můžeš třeba s tím smetím.

B: Do hrobu mě přivedete, ničemové.

K: Tak třeba Hospodin má s tebou ještě nějaký záměr...

B: Už to nemůžu poslouchat, ty vaše bohapusté narážky.

Upraví si šátek, popadne koš a zmizí za dveřmi.

H: Hele, vona tam fakt jde.

K: No jo no.

H: Podívej! Jde k té hrušce!

K: Vážně? To čumím.

H: Nevěřím svým očím! Ona ty hrušky fakt sbírá! A nevadí jí, že ji očumuje půlka baráku.

K: Prosím tě. Kdo je na ni zvědavej?

H: Hele, co to vlastně bylo za knížku? Tu, jak jsi nedočetl.

K: Poslední Mohykán.

H: Hm, tak ta skončí špatně.

K: Tak díky, ségro, žes mi vyzradila, jak to skončí. Teď už ji asi fakt nikdy nedočtu.

H: Haha, jako že jinak by sis ji půjčil ze školní knihovny, jo?

K: Třeba jo, co ty víš. Ale teď už mě to nezajímá.

H: Hele, čum, už tam není.

K: Tak doufám, že to kamenování hruškama přežila.

H: Prosím tebe... Jsi blbej!

K: Řekla moje blbá sestra.

Dveře se pomalu otevřou, na prahu stojí babička. Jednou rukou drží podolek zástěry, ve které má naskládané velké a šťavnaté hrušky.

K: Jé, babi, ty ses nám vrátila!

H: A přinesla hrušky!

K: Babičko, pro koho jsou ty hrušky?

B: No na trh je určitě neponesu.

H: A můžeme si vzít, babičko, vid', že jo?

B: Jen si berte, děti. Najezte se do zásoby. Jen Bůh ví, jaká nás tu čeká zima.

Třetí dějství

Stejná dvojice sourozenců jako v předchozím dějství, ovšem teď jsou starší, zhruba na prahu středního věku. Sedí v kavárně, jsou zabráněni do družného hovoru o životě.

M: Tak jsem jí řekl: promiň, ale na mě nikdo tlačit nebude.

Ž: Tos jí fakt řekl?

M: Nojo. Řekl jsem jí, že na sobě cejtím reprodukční tlak. A ať se na mě nezlobí, ale že mi to je proti srsti.

Ž: A co vona?

M: No co. Rozbrečela se.

Ž: To se nedivím.

M: Tak já taky ne. Asi jí tikají hodiny. Hormony se bouří. A tohle všechno. Ale, kurva, to mi to nemohla říct hned? Že se mnou má takové plány?

Ž: Hned, hned... To se ti řekne. Třeba to sama nevěděla.

M: Myslím, že to věděla moc dobře, že chce hnízdit. Akorát se tvářila, že je v pohodě, že je nad věcí, aby mě tím jako uhnala.

Ž: Tak to víš, ze začátku to je vždycky idylka. Pak se to kolikrát zkomplikuje.

M: Já klidně budu mít dítě, klidně i víc, ale ne teď, ne, když si to usmyslí nějaká labilní hysterka, kterou znám sotva pár měsíců. Ale až bude ten pravej čas.

Ž: A ten bude kdy, co?

M: Já nevím. Až dostuduju.

Ž: Nojo, ale kdy ty dostuduješ? Jsi takovej věčnej student. Lítáš od jednoho k druhýmu a u ničeho pořádně nezůstaneš. To máš jako s těma ženskejma.

M: Kdybych věděl, že to s tou Martou nabere takovej konec, tak přísahám, že bych zůstal s Janou.

Ž: Prosím tě, dyť tě Jana vyhodila.

M: Normálně jsme se dohodli, že si dáme pauzu.

Ž: Vyhodila tě, protože jsi ji podvedl.

M: Nojo, trochu mi to ujelo.

Ž: Navíc s její kamarádkou.

M: Pěkná kamarádka, jen co je pravda.

Ž: S kamarádkou, brácho!

M: Všechno jí to hned zatepla vyklopila.

Ž: Kdyby ses nechoval jak prase, tak byste třeba s Janou zůstali spolu.

M: To ti pěkně děkuju.

Ž: No a proč ne?

M: Taky mě tlačila k založení rodiny. Ale u ní jsem aspoň věděl, na čem jsem.

Ž: Jak jsi mi tehdy líčil, že s Martou je to děsně v pohodě, že jí o nic nejde, tak jsem si říkala, nojo, ten je nepoučitelnej.

M: Kurňa, dal bych si cigáro.

Ž: Nekuř. Já už taky nekouřím.

M: Takže nemáš?

Ž: Cigáro nemám. Ale mám výbornou hrušku. Dáš si?

M: Hm, dík, nějak nemám chuť.

Ž: Tak třeba pozdějc.

M: *(po chvíli mlčení)*: No a co ty, ségro? Co u tebe?

Ž: Nic.

M: Nic novýho?

Ž: Ale no tak nic podstatnýho. Práce. Práce.

M: A co ten tvůj přítel?

Ž: Slávek? Furt staví ten barák v Zourově. Tráví tam veškerej volnej čas. Jinak se k ničemu moc nemá.

M: Možná byste si měli promluvit.

Ž: To jo. Aby to dopadlo jako u vás?

M: To víš, chlapa nesmíš vyděsit. Ale zároveň by měl vědět, co od něj chceš. Jako na čem je a tak.

Ž: To by snad mohl tušit, ne? Je dospělej, ví, jak to na světě chodí. A jsme spolu už docela dlouho.

M: Nemohl, ségro, nemohl. A neví. Není to jasnovidec.

Ž: Moje terapeutka mi říká to samý: měli byste si o tom promluvit.

M: No vidíš.

Ž: Vy jste se snad na mě domluvili?

M: Ale prdlajs. Tohle by ti poradil každej.

Ž: No a nepřijde ti to takový trapný? Já bych byla radši, kdyby všechno vyplynulo tak nějak přirozeně, nebo jak bych to řekla.

M: To je přesně vono. Dneska můžeme mluvit s kýmkoliv a o čemkoliv, ale nakonec nikdo s nikým nemluví, nikdo nikoho neposlouchá a všichni potřebujeme terapeutu.

Ž: Já nevím, brácho, mně to pomáhá. Neužívám se tolik, víš. Nemám ty návaly paniky. Umím to v sobě všechno líp zpracovat.

M: Jen si vzpomeň na naši babičku. Co ta si toho vytrpěla. Pamatuješ, jak nám vyprávěla o tý svojí švagrový, tý Židovce? Jak ji nesla přes minový pole. A žádnýho cvokaře nikdy nepotřebovala.

Ž: Tak teď děláš přesně to, co se dělat nemá. Shazuješ moje problémy.

M: Cože? Já že shazuju tvoje problémy? Prosím tě, a jak jako?

Ž: Babička trpěla, všichni v naší rodině hrozně trpěli, takže to moje nicotný trápeníčko vůbec nemá nárok, aby se s ním kdokoliv zabejval. Abych se s ním komukoliv svěřila.

M: Dyť teď o tom spolu normálně mluvíme.

Ž: Ne, to teda nemluvíme. A už vůbec ne normálně.

M: Babička, ta to vždycky měla v hlavě srovnaný.

Ž: Nojo, vždycky jste si rozuměli...

M: Každýmu uměla poradit. A nikdy si z ničeho nic nedělala.

Ž: Mám jednu takovou kamarádku. A ta si jednou, ještě jako zamindrákovaná pubertáčka, postěžovala svojí babičce, že je ošklivá a že se nikomu nelíbí. A víš, co jí na to řekla ta její bábi?

M: No to fakt nevím.

Ž: Začala jí vyprávět, jak dokázala sbalit chlapa i v koncentráku.

M: Haha, to je dobrý! Vždyť je to vlastně povzbudivý!

Ž: Mně to teda povzbudivý nepřijde. Chápeš to? Já si dokázala nabrnknout chlapa i v Osvětimi, během pochodu smrti, s jednou nohou v plynový komoře. A ty jsi taková nicka, že to nesvedeš teď, když žijeme v nejlepší možný době, v nejlepším možným systému, jsi mladá, zdravá, zajištěná a nic ti neschází.

M: Hm, když to podáš takhle, tak to zní fakt strašně.

Ž: Jenže to je přesně jako u nás. Taky jsme si nemohli na nic stěžovat, protože do nás odmalička valili historky o tom, co kdo z našich předků zvládl v době války, kolektivizace a obecně rozšířenýho kanibalizmu. To je strašně demotivující.

M: Ale tak nepřeháněj, ségro. Mělo nás to povzbudit. Když to zvládli oni, tak to zvládneme i my.

Ž: No právě. Tady se s nějakým selháním nepočítá. Tady není právo na chybu, na nedůslednost, na životní neúspěch. A to je strašně svazující. To je děsný závazek!

M: Tady snad ani nemají cigára. Stejně se tu nesmí kouřit.

Ž: Proč myslíš, že si nemůžeš vybrat povolání? Proč nedostuduješ žádnou školu? Proč ti žádná ženská není dobrá?

M: Tak mi to teda pověz.

Ž: Protože se podvědomě snažíš zavděčit. Snažíš se naplnit ten dusivý závazek.

M: Blbost... Skočím si někam pro cigá.

Ž: Tak to vydrž, ne? Nekuř tolik.

M: Co bych z toho života jinak měl?

Ž: Třeba jednou najdeš někoho, s kým budeš chtít mít děti.

M: Třeba jo, třeba ne.

Ž: Dej si radši hrušku. Teď jsou akorát.

M: Ale já nechci hrušku! Radši mi řekni, jak jsi to myslela s tím závazkem.

Ž: Tak si to vem: máme otce a matku.

M: No to máme. A?

Ž: A oni taky mají rodiče – po dvou. To jsou naši prarodiče. A těch je celkem čtyři.

M: Bingo.

Ž: Ti měli svoje rodiče, a ti zase svoje, vždycky po dvou. To máš šestnáct, třicet dva, šedesát čtyři, sto dvacet osm, a tak dále. Čím dál do minulosti půjdeme, tím jich bude víc. Vždycky to je násobek dvou. Rostou ex-po-nen-ci-ál-ně, chápeš? Tvoří takovou pyramidu, a ty jsi na jejím vrcholku. Nebo na spodku. Záleží na úhlu pohledu.

M: Pořád nevím, kam tím míříš.

Ž: Teď si představ, že všichni tihle lidi se na tebe odněkud dívají. Že tě sledují, pozorují tě odněkud *odtamtud*.

M: Celkem psycho představa.

Ž: Vcelku ti fandí, protože jsi jejich potomek, že jo, krev jejich krve. Leda že by mezi nima byla nějaká fakt nepřející duše. Radujou se z tvech úspěchů, trpí

tvoje porážky. Vkládají do tebe nějaký svoje naděje. Chápeš? Ty je přeci nemůžeš zklamat.

M: Pokud mě sledují, tak si o mně musí myslet pěkný věci, tihle virtuální šmíráci z minulosti...

Ž: No právě. Co si asi tak říkají, když se podívají na nás dva? Říkají si nemlich to samý, co říkala tamta babička mojí kamarádce: Já jsem si dokázala nabrnknout chlapa i v koncentráku, zatímco vy se tu plácáte ve sračkách a nejste schopni udělat lautr nic.

M: Jo takhle! Jako že „to je ta dnešní mládež“?

Ž: Říkají si asi: my jsme se celej život snažili, aby ta další generace na tom byla líp. Dělali jsme první poslední pro přežití a pro zachování rodu – a nebyly to jenom pěkný a sluníčkový věci. A tihle tady se nemají ani k práci, ani ke studiu, ani k založení rodiny.

M: No to je fakt hrozná představa.

Ž: A s tímhle dědictvím v podvědomí my tu žijeme.

M: (*na servírku*): Slečno, nemáte tu cigarety? Ne? Nevadí. Dám si ještě jedno preso. A pivo.

Ž: Pivo, jo? Není na to ještě brzo?

M: Na pořádně vychlazenou plzeň není nikdy moc brzo.

Ž: Ty vole, brácho, z tebe je normální alkáč.

M: Ale ne. To jsou jenom ty témata, ty věci, o kterejch mluvíme, víš?

Ž: Výmluvy, samý výmluvy.

M: Ber to tak, že to mám místo terapie. Potřebuju nějak upouštět páru.

Ž: Tak to já si dám hrušku.

M: Co furt máš s těma hruškama?

Ž: Procházela jsem kolem tamty hrušky, víš? Tý, jak byla vidět z okna našeho pokoje. Nežije tam už nikdo, koho bych si pamatovala. Děti vyrostly a odjely. Všichni Volyňáci se někam odstěhovali. Všichni se někam rozutekli. Starý lidi pomřeli. Babička zemřela, podívej, už pohřbíváme její děti. Ale ta hruška tam furt stojí.

M: Víš, že by se letos dožila sta let? Hustý!

Ž: Neuvěřitelný. Sto roků samoty.

Žena vyndá jednu hrušku a mlaskavě se do ní zakousne. Muž se tváří pohoršeně.

M: Co blbneš? Přece tady nebudeš konzumovat vlastní přinesený jídlo?

Ž: To je jako s cigaretama, ne? Taky si můžeš přinést svoje.

M: Asi proto zavedli ten plošnej zákaz kouření.

Ž: A vůbec. Piju tady jejich kafe, za který hodlám zaplatit, tak co bych se omezovala?

M: Tak ti nevím. Aspoň u toho tolik nemlaskej.

Ž: Promiň. Když to jinak nejde. Jsou strašně dobrý. Se slad'oučkou šťávou, co příjemně chladí.

M: Když tě tak vidím, tak bych si taky jednu dal.

Ž: Jen si dej. Ještě jich pár mám.

Čtvrté dějství

Na scéně jsou dvě osoby. Jsou to humanoidi s velkými hlavami – helmami od skafandru. Výchovné trubice mají zavedeny v oblasti pupků. Plynulé, zpomalené pohyby jako ve stavu beztíže. Na hrudi mají velký nápis Dítě A a Dítě B.

Dítě A: Jsme lidé z vesmíru.

Dítě B: Jsme vesmírné děti.

Dítě B: Jsme vesmírní nomádi.

Dítě A: Jsme tuláci po hvězdách.

Dítě B: Prach vyhaslých hvězd se přelévá v našich žilách.

Dítě A: A tepe v našich srdcích.

B: Jsme vaši přátelé.

A: Přicházíme v míru.

B: Urazili jsme dlouhou cestu.

A: A brzy učiníme výsadek mezi vás.

B: Přicházíme ze světa, kde nejsou války, nemoci, hlad, lži.

A: Ze světa, kde není otroctví ani nerovnost.

B: Kde nejsou krádeže, loupeže, fronty na banány, těžké kovy, radiace.

A: Psí výkaly na chodníku.

B: Zkorumpovaní politici.

A: Zbraně ani auta na fosilní paliva.

B: Nejsou tu výkyvy teploty.

A: Sucha, vedra, ani mrazy.

B: Jenom harmonie a vyváženost.

A: Absolutní sepětí s přírodou.

B: Láskyplný život bez zášti a nenávisti.

A: Již brzy se staneme jedněmi z vás.

B: Již brzy dorazíme do vašeho světa.

A: A plně se tu integrujeme.

B: Abychom se podíleli na jeho chodu.

A: Abychom ho zachránili!

B: Nebo se o to alespoň pokusili.

A: Nebo se ho pokusili alespoň udržitelně spravovat.

B: Nebo bychom ho aspoň totálně neodrovnali.

A: Nezapomínejme, že jsme jenom návštěvníci.

B: A nechovejme se, jako kdyby nám to tu patřilo.

A: Zatím tam ještě nejsme, ve vašem světě. Ale už brzy budeme jeho součástí.

B: Zakořeníme v něm.

A: A zasadíme stromy.

B: Třeba hrušky.

A: Zatím dostáváme homogenizovanou směs živin a kyslík z našeho vesmírného plavidla.

B: Ze schrány, ve které putujeme vesmírem.

A: Přímo od naše maskované mateřské makrolodi.

B: Od matičního modulu.

A: Od našeho mateřského materiálu.

B: Zkráceně MA-MA.

A: Jde to sondou přímo do našich pupků.

B: Všechno je to směs prapůvodních elementů, které explodující galaxie rozprskávají na všechny strany.

A: Vše je variací na kyslík, vodík, uhlík a dusík.

B: I nás občas ale něco překvapí.

A: Třeba něco, čemu naše MA-MA říká „hrušky“.

B: Jelikož jsme napojeni na univerzální vědění, které prostupuje celým vesmírem, tak taky leccos víme.

A: I když vám to samozřejmě nesmíme prozradit.

B: Alespoň prozatím.

A: Ale v jednotlivostech se ztrácíme.

B: Nevíme například, jak vypadá naše plavidlo zvenčí.

A: Jen víme, že je odolné, že má zřejmě tvar kuželovitě protáhlé koule, která propouští světlo.

B: Jako když se díváte na slunce přes přivřená víčka.

A: Že má příjemný zvukový projev, který občas používá jen tak, bez žádného účelu.

B: Vždyť je to také autonomní přibližovadlo, samostatné a inteligentní. Jako třeba smartphone.

A: Ale to jsou jen velmi přibližné představy.

B: Nevíme, jaká MA-MA ve skutečnosti je.

A: Ani jak třeba vypadá taková hruška.

B: A tak si tu krátíme čas vymýšlením, představováním si, jak to tam asi bude vypadat, v té cílové destinaci.

A: Ale slunce máme rádi. Vždyť jsme jeho děti.

Pauza.

B: Hele, a proč jsi vlastně dítě A, zatímco já jsem dítě B? Není v tom zakořeněn původ nějaké nerovnosti?

A: Nemyslíš, že to je jednoduše proto, že můj modul je položen blíže k východu než tvůj?

B: Jen aby. Aby to nepředurčilo naše životy mezi lidmi.

A: Takových předurčujících faktorů tam bude víc. Třeba to, do jakého prostředí přijdeme.

B: Nebo naše pohlaví.

A: Jako žena to budeš mít jednodušší.

B: No to si právě nemyslím.

A: Budeš, budeš.

B: Spíš naopak, ne? Jako muž budeš mít všechny dveře otevřené.

A: Já jsem jen taková přírodní anomálie. Defaultně jsme všechny ženy, na to jsi už zapomněla?

B: Ne, kdepak. Jenže jsi vylepšený, jsi stavěný na boj, fungování v extrémních podmínkách, týmové hry a družnou zábavu.

A: No právě. Nadopovali mě samčím hormonem a udělali ze mě monstrum. Já si to všechno budu muset vybojovat. Pozotvírat si všechny ty dveře. Potvrdit to svoje áčko. Zatímco tobě – obzvlášť, když budeš pěkná – tobě ty dveře rád někdo podrží.

B: Ale já o nic takového nestojím, chápeš? Chci na všechno přijít sama. Jak to tam bylo v těch pravidlech?

A: Myslíš v tom manuálu, který jsme museli odsouhlasit?

B: Jo. Četl jsi ho, ne?

A: Jen zběžně. Jako že nešvindlovat, zapomenout na vesmírné vědomí, začít od nuly. Postupně se vzdělávat. A trvá to celkem krátce, to naše virtuální dobrodružství, nanejvýš osmdesát až devadesát pozemských let.

B: Jo, pak je tam dalších asi tak milion pět set tisíc bodů.

A: Milion pět set tisíc bodů, no ty vole!

B: „Ty vole“? Jaký „ty vole“?

A: No a co má jako bejt?

B: „Co má bejt“? Posloucháš se někdy, jak mluvíš?

A: Jak jako mluvím? Normálně mluvím, neasi.

B: Jsi všemocná bytost a mluvíš jak nějaká socka.

A: Tss! Vžívám se do své budoucí role. A vůbec. Slyšelas někdy, jak mluví ta naše liebe MA-MA?

B: No jo, no. Tak je to jen jedna z okolností. Taky tam nesmí být moc velké vedro.

A: Ale zase aby tam nebyla zima. To by se mi asi nelíbilo.

B: Všechno musí být v rovnováze. A hlavně bychom měli být obklopeni láskou.

A: Hlavně abychom nepřistáli na nějakou chudou základnu. Chudinou každý opovrhuje. A byli bychom leda tak materiálem pro nějakou montážní linku.

B: Byla by nás škoda. Vesmírných dětí, s vysoce vyvinutými emocemi a intelektem, nadáním pro vědu, umění a smyslem pro život v lidské pospolitosti. To bychom si ten život jenom zničili.

A: Musíme doufat, že naše MA-MA je zajištěna. Že nás nesmění za oběživo, které utratí na svou údržbu.

B: To je šílená představa. Myslíš, že jsme jejími zajatci?

A: Svým způsobem ano. Zde bych se dokonce nezdráhal použít slovo „rukojmí“.

B: Hlavně to nesmí být migrantka. Ti jsou na tom ještě hůř než prostá chudina.

A: Tyjo, to si i myslím, že ona je migrantka.

B: Proč myslíš?

A: No ona občas má ty svoje akustické projevy, jakože takzvaně zpívá, a to dělá v jiném jazyce, nevšimla sis?

B: A jo, máš pravdu. No to je v háji. To jsme tedy opravdu odsouzeni k bídě.

Pauza.

A: Proč myslíš, že si tu tak živě klábosíme, zatímco ona spí?

B: Proč? Nevím, to mi řekni ty, když jsi to áčko.

A: Protože si ráda přihne!

B: Cože?

A: Jako že občas tankuje etylový líh, ta naše MA-MA.

B: Prosím tě, nepovídej.

A: Nasává, to je jasný. Chlastá a taky kouří.

B: Ještě že se neláduje něčím horším.

A: Prosím tě, na to nemá. Vždyť je to chudá migrantka, ne-li něco horšího.

B: Lepší, než když se láduje těmi svými hruškami.

A: Co máš proti hruškám?

B: Mě to pak strašně nadýmá.

A: Hm. Hrušky nebo hruškovice – to si člověk nevybere.

B: A navíc ta druhá bytost, zodpovědná za naše zhmotnění, ten od ní odešel. Prostě ji opustil.

A: Stejně si myslím, že naše zhmotnění neproběhlo tak úplně dobrovolně.

B: Myslíš, že nás dostala za trest?

A: Někdy mám pocit, že to tak cítí.

B: No jo, hlavně že my jsme do toho šli z vlastní vůle.

A: Takže demiurg nás opustil? Zanikl v průběhu migrování? Odchod tvůrce?

B: Tak nějak. Myslím, že se tomu říká smrt autora.

A: No potěš pánbůh.

Pauza.

A: A ty jsi to snad četla celé?

B: Prosím tě, kdo čte manuály? Prostě jsem to odklikala, jakože ano, OK, souhlasím a ocitla jsem se tady s tebou, tomto matičním modulu.

A: Poslyš, teď když máme chvílku, zatímco ta naše etanolová MA-MA hibernuje, tak si to můžeme projít.

B: A máme to tady? Sleduj, tamhle v koutě. Je to tam vytištěné.

A: A jo! To je pořádná bichle.

(Popadne něco, co vypadá jako telefonní seznam. Chvíli se o to přetahují. Jeden astronaut nakonec ustoupí a řekne tomu druhému: „Čti!“)

B: Sleduj: Vstup do aplikace „inkarnace“ projektu „Pozemšťan“ probíhá výhradně na vlastní zodpovědnost.

A: No to dá rozum. Sami jsme to tak chtěli.

B: A hele: Žadatel se zavazuje nepodvádět. Jakýkoliv pokus hacknout systém může s sebou nést vážné následky.

A: To zní zlověstně. Není tam něco konkrétnějšího?

B: Tady: hráč začíná od nuly. Jeho vědomí je tabula rasa.

A: Moc pěkné...

B: Hráč zapomíná na své já, zcela potlačuje svou pravou osobnost, své znalosti a dovednosti, které si bude muset znovu osvojit v průběhu hry. Použití parapsychologických schopností během hry je zcela nepřípustné.

A: Ty tomu rozumíš, co to asi znamená?

B: To znamená, že se na příštích osmdesát až devadesát pozemských let můžeme rozloučit s telepatí, teleportací a telekinezí.

A: No to je voprůz. Ale co už.

B: No nic. Nějak to dáme.

A: Tak co tam je dál?

B: Žadateli bude přidělena volná MA-MA (dle momentálních dispozic) a budou určeny časoprostorové koordináty inkarnace. Žadatel nemá vliv na výběr pravidla ani na okolnosti svého zhmotnění. To mohou ovlivnit body, které hráč nasbíral v předchozích kolech.

A: Uaaa. Teď už začínám chápat, proč nám přidělili zrovna tuhle mámu.

B: Uaa. Já chci pryč!

A: Pozdě. Uaaa. Držme si klobouky!

Rozsvítí se nápis Exit. Zní skladba The Animals Went In Two By Two, která se postupně zesiluje.

Melodický ženský hlas: Dítě A vystupuje, připraví se Dítě B.

A: Jsme vesmírní lidi.

B: Jsme plodnice vesmírného vědomí.

A: Nekonečná interaktivní neuronová síť je naším podhoubím.

B: Věčnost je naším domovem.

A: Přicházíme v míru.

B: Těšíme se, až se s vámi shledáme.

A: Tak ahoj.

B: A na viděnou.

A: Někdy v budoucnosti.

B: Někdy v blízké budoucnosti.

*Bytosti se postupně, pomalými pohyby potácejí k východu a mizejí za scénou.
K odcházení jim hraje skladba *The Animals Went In Two By Two*.*